

Debattartikel av Dan Sjöblom, generaldirektör, Konkurrensverket, publicerad i Dagens samhälle den 5 juli 2012

En ny myndighet för upphandlingar är en dålig idé

Att bygga upp en ny myndighet för att informera om offentlig upphandling är kontraproduktivt. Den statliga myndighet som är bäst lämpad för att ge information om upphandlingsreglerna och dess tillämpning finns redan och heter Konkurrensverket.

Staten har tagit på sig uppgiften att ge information till upphandlande myndigheter och leverantörer om regler och rättsläget som gäller kring offentlig upphandling. Nyligen föreslog en statlig utredare att en helt ny myndighet skulle inrättas för detta ändamål.

Den kartläggning av behovet som utredaren gjort är mycket välkommen. Den visar bland annat att dagens stöd till upphandlare inom kommuner, landsting, statliga myndigheter och offentligt styrda företag upplevs ha vissa brister. Ett effektivare stöd kan leda till bättre upphandlingar och därmed besparingar och högre kvalitet när det offentliga köper varor och tjänster. Detta leder i sin tur till bättre konkurrensutsättning av upphandlingsmarknader och skapar lika affärsmöjligheter för alla tänkbara aktörer.

Att informera om regler innebär inte att hjälpa kommuner, landsting och statliga myndigheter att göra till exempel förfrågningsunderlag inför annonsering i samband med upphandling. Sådan rådgivning bör ligga utanför det statliga åtagandet och här finns en fungerande privat marknad med professionella aktörer. Att slå undan benen för denna bransch bör inte vara aktuellt.

De leverantörer och upphandlare som söker information i knepiga frågor som rör till exempel hur lagen ska tolkas bör få detta från en instans som har kapacitet och kompetens att ta ansvar för detta. Att få information som senare visar sig vara felaktigt kan få stora konsekvenser med felaktigt utförda upphandlingar, överprövningar och böter (upphandlingsskadeavgift) som följd.

Önskemål från medborgarna om vilka krav som bör ställas i samband med offentliga upphandlingar är viktiga att beakta. Det kan till exempel handla om hur upphandlande myndigheter ska kunna ställa krav på miljövänliga produkter, eller att varor inte har tillverkats med oetiska metoder, eller att grundläggande mänskliga rättigheter inte kränkts. Sådana frågor, och andra som kommer att dyka upp framöver, måste få enhetliga och juridiskt hållbara svar.

Det är dyrt att bygga upp en ny myndighet. Samordning med en befintlig myndighet innebär att funktioner kan utnyttjas effektivt. Det gäller inte bara administrativa system, utan även kompetensförsörjning och medarbetarnas utveckling. Det är lättare att anställa personer med spetskompetens till en organisation med ett övergripande ansvar för upphandlingsfrågorna än med ett begränsat informationsansvar.

En samlad myndighetsstruktur är bättre än en splittrad. Ett nytt EU-direktiv som rör offentlig upphandling ska implementeras under de kommande åren, vilket innebär att svenska upphandlingslagar måste göras om på ett genomgripande sätt. Det arbetet kan komma att ske samtidigt som den föreslagna nya myndigheten ska påbörja sin verksamhet – alltså vid samma tidpunkt som informationsbehovet kommer att vara som allra störst.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet över lagen om offentlig upphandling, LOU. Här finns den erfarenhet och kompetens som är möjlig och lämplig att ta tillvara även för att sprida sådan kunskap och information om reglerna som staten bör tillhandahålla. Uppdraget att ge information på upphandlingsområdet passar väl in i de uppdrag som Konkurrensverket redan har. Om uppdraget ges till en separat myndighet minskar tydligheten i upphandlingsstödet. De extra kostnader som en separat myndighet skulle förorsaka bör hellre läggas på att stärka upphandlingsfunktionerna hos kommun, landsting och stat.

Dan Sjöblom

Generaldirektör, Konkurrensverket